

**ÜLÉSI JEGYZŐKÖNYVEK.
SITZUNGSBERICHTE.**

A) Az egyesület jubiláris diszgyűlése.

1907. augusztus hó 25-én a városi primás palotában.*)

Elnök Dr. Kanka Károly kir. tan. Jegyző Dr. Fischer Jakab.

Az elnöki széket a pozsonyi orvosi kar érdemekben megőszült nesztora, maga Kanka Károly dr., királyi tanácsos, nyug. kórházigazgató foglalta el, akit magas kora sem tudott visszatartani attól, hogy elnököljön a vezetése alatt működő egyesület diszközgyűlésén. Megjelenése őszinte örömet keltett az összes résztvevők körében. Az elnöki emelvényen ültek még Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, Ortway Tivadar dr. apát, pápai kamarás, Brollly Tivadar, Pávai Vajna Gábor dr. és Dobrovits Mátyás dr., királyi tanácsosok, Velits Dezső dr. bábaképzőintézeti igazgató, Polikeit Károly főgimnáziumi igazgató, Fischer Jakab dr. kórházi főorvos és Oberschall Pál dr., kir. akad. tanár, aki az ünnepi előadást tartotta.

Kanka Károly dr., messzire hallható hangon olvasta fel elnöki megnyitóját:

Kegyelmes Miniszter Ur!
Mélyen tisztelt Uraim!

Örömmel üdvözlöm a mélyen tisztelt Urakat, mint az orvosi és természettudomány hazai és külföldi képviselőit és kedves vendégeinket; első sorban Ő Excellenciáját, gróf Apponyi Albert, vallás- és közoktatásügyi miniszter Urat. Kettős ünnepet tartunk: a magyar orvosok és természetvizsgálók vándor-

*) A közgyűlés száraz jegyzőkönyvének közlése helyett nagyjában a Dr. Vutkovich Ödön szerkesztésében megjelenő pozsonyi „Nyugat-magyarországi Híradóból vesszük át a közgyűlés befolyásáról szóló és nagy hűséggel megírt következő tudósítást.

gyűlését és a pozsonyi orvos és természettudományi egyesület ötven évi fennállásának ünnepélyét. Fogadják legőszintébb hálánkat azon kitüntetésért, melyet tanusítanak megjelenésükkel, s legyenek meggyőződve, hogy ezen kitüntetés ösztönül fog szolgálni szerény egyesületünknek, hogy a kitűzött pályán tovább haladjon. Talán nem lesz fölösleges azokra nézve, kik viszonyainkat közelebbről nem ismerik, hogy annak rövid történeti vázlatát közöljük.

Egyesületünk még abban a korban alakult, midőn politikai függetlenségünk nem létezett. Az akkori cs. kir. pénzügyi igazgató, P l e n e r, ki mint nyugalmazott cs. kir. pénzügyminiszter még él és dr. K o r n h u b e r, ki akkor az itteni reáلتanodában a természettudományok tanára volt s már meghalt, annak alapítói voltak. A tagok száma eleinte nagy volt, mi azon körülménynek volt köszönhető, hogy a pénzügyi hivatalnokok P l e n e r befolyása alatt az egyesület tagjaivá váltak, azonkívül K o r n h u b e r kitűnő népszerű előadásai is vonzó hatást gyakoroltak. 1861-ben úgy P l e n e r, mint K o r n h u b e r itteni működésöktől felmentetvén, a tagok száma tetemesen leszállt, annyira, hogy annak fennállása csakugyan kérdéses lett.

Ezen állapot néhány évig tartott, míg 1890-ben az egyesület új alapszabályokkal, mint orvos-természettudományi társulat újjá alakult, két egymástól független osztályra szakadt, t. i. egy természettudományira és egy orvosira. Ezzel kifejezést akartunk adni azon, most már általánosan elfogadott elvnek: hogy az orvosi és természettudományok szoros kapcsolatban működjenek. Ezen szoros kapocs az orvosi és természettudomány között az újabb kor szüleménye. A legrégebb időkben az orvosi tudomány a vallással össze volt kötve; papok voltak az orvosok. Így volt ez Egyiptomban, a régi görög országokban; csak a rómaiknál kezdett különválni az orvosi rend s úgyszólván külön kasztot képezni. Így volt ez az egész középkorban. A 19-dik században mindinkább kapcsolatba jött a természettudomány nyal, úgy, hogy a 20-dik században már nem is lehet képzelni orvosi tudományt természettudomány nélkül, mert az orvosok meggyőződésévé vált, hogy a betegséget nemcsak, mint természetjelenséget kell megfigyelni, de annak gyógyítására is a természettudományból meritett eszközökkel törekedni.

Midőn ma egyesületünk 50 éves működését ünnepeljük, visszatekintve a múltba, látjuk, hogy egyesületünk szerény működésében is mindenkor a természettudományok szolgálatában állott. Nemcsak Pozsony városának, de hazánk egész éjszaknyugati részének geológiai viszonyait feltárta, Flóráját és Faunáját kutatta, hangyaszorgalommal tekintélyes muzeumot és könyvtárat gyűjtött egybe és elismeréseül szolgált neki az, hogy nemcsak hazánk, de úgyszólván az egész világ tudományos akadémiai és hasoncélu egyesületei keresték vele az érintkezést. Mély hálával vagyunk ma az 50. évforduló alkalmával mindazok iránt eltelve, kik egyesületünket erkölcsi és anyagi támogatásban részesítették. Hódolatteljes hálával köszönjük Frigyes kir. herceg Ő Fenségének, ki sajnos hivatalos teendői miatt körünkben meg nem jelenhetett, hogy az ülésnek védnökségét elfogadni kegyeskedett. Hálás szívvvel kell megemlékeznünk Pálffy János gróf Ő Excellenciájáról, ki egyesületünknek palotájában hajlékot ad. Végre szabadjon kiemelnem Pozsony sz. kir. város közönségét, melynek áldozatkészsége tette lehetővé, hogy az oly diszes emlékművet kiadhattuk.

Még egyszer szívem mélyéből üdvözölve a jelenlevő diszes közönséget, az ülést megnyitottnak nyilvánítom s felkérem az egyesületi titkár urat, hogy közölje jelentését.

Az elnök megnyitó beszédje után Fischer Jakab dr. egyesületi titkár a következő jelentést olvasta fel.

Tisztelt diszgyűlés!

Egyesületünk fennállásának 50. évfordulója alkalmából kötelességének tartotta, hogy ezen nevezetes évforduló megünnepléséhez meghívja az összes tudományos intézeteket és egyesületeket, melyekkel csereviszonyban van és azonfelül hazánk kormányát, városunk hatóságait. Mély hálával emlékezve meg arról, hogy a vallás- és közokt. miniszter úr Ő nagyméltósága személyes jelenlétével tüntette ki közgyűlésünket (lelkes éljenzés) a meghívottak részéről a következő üdvözlő válaszokat kaptuk:

Magyar királyi belügyminiszter.

90815/907. szám.

VIII./6.

Elismeréssel méltányolva a pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesületnek a közművelődés és a tudományok terjesztésében hosszú évek során át kifejtett munkálkodását, midőn ezuttal az Egyesület 50 éves fennállása alkalmából Frigyes cs. és kir. Ő Fenségének védnöksége alatt megtartandó diszközgyűlésre szóló meghívásukat megköszönöm, egyben van szerencsém tudatni, hogy a vezetésem alatt álló belügyminiszterium képviselőjével dr. Chyzer Kornél miniszteri tanácsosomat, a közegészségügyi osztály főnökét és dr. Kereskés Pál közegészségügyi felügyelőt biztam meg.

Budapest, 1907. augusztus hó 7.

Andrássy.

*

Magyar királyi földművelésügyi miniszter.

7068. szám.

eln. 1907

Folyó évi július hó 1-én kelt meghívására értesitem a t. elnökséget, hogy az egyesület folyó évi augusztus hó 25-én d. u. 5 órakor tartandó diszközgyűlésére a vezetésem alatt álló miniszterium részéről dr. Hutyra Ferenc udvari tanácsost, az állatorvosi főiskola rektorát küldöttem ki.

Budapest, 1907. évi augusztus hó 10-én.

A miniszter helyett:

Mezőssy,
államtitkár.

*

Kir. Magy. Természettudományi Társulat
Budapest.

142. szám.

1907.

Nagyságos Elnök Úr!

Pozsony szabad királyi város azt a kedvező helyzetet, a melybe a sors juttatta, nagyratörő becsvágygyal igyekezett saját javára értékesíteni. Falai között mindig virágzott a tudo-

mány, a művészet, az ipar és a kereskedelem. Közegészségügyi intézményei mintaszerűek. Magán és középítkezései izlésről, áldozatkészségről tanuskodnak. Általában a civilizált élet minden követeléseinek kielégítésében nyomon követte Nyugat-Europa vezető városát.

Lehet, hogy fejlődésére jótékonyan hatott egy világváros közelsége is; de magában ez, még nem magyarázná meghaladását. Lenni kellett magas műveltségű férfiaknak, a kik azoknak a tudományoknak vívmányait, a melyektől a lakosság egészsége, ereje, munkakedve, kényelme feltételeződik, polgártársaikkal megtudták kedveltetni; lenni kellett felvilágosult férfiaknak, a kik a természettudományok jelentőségét előrelátva, a természettudományi ismereteket, a melyektől oszlik a babona és tevékenységre buzdul az alkotásra vágyó erő, polgártársaik köztudatába juttatni törekedtek.

Ezek a férfiak már 50 évvel ezelőtt megállapították az Orvos-Természettudományi Egyesületet, mely, nem kételkedünk benne, kivette részét minden olyan mozgalomban, a mely Pozsony szellemi és anyagi fejlődésére hatással lehetett. És ha ezt tette, büszkén tekinthet vissza az elmúlt időre és nagy reménységgel nézhet elébe a jövőnek, mert hiszen a jelen igazolja, hogy törekvései szépek, jók és igazak voltak.

A Királyi Magyar Természettudományi Társulat őszinte melegséggel üdvözli a pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesületet 50 éves fennállásának emlékünnepe alkalmából és kívánja, hogy sorsunk legfőbb intézője ihlesse meg a vezetőség és a tagok lelkét, hogy egyenként és összességben soha nem hanyatló kedvvel küzdjenek azért a magasztos célért, a melyért 50 évvel ezelőtt az elődök egyesültek.

Kelt Budapesten, 1907-ben Szent István napján.

Kiváló tisztelettel

Loczy Lajos,

vál. tag.

Dr. Krenner József,

vál. tag.

Dr. Hlosvay Lajos,

m. kir. udvari tanácsos,

a kir. Magy. Természettudományi
Társulat első titkára.

*

Magyar királyi Földtani intézet.

580. szám.

1907.

Az Orvos- és Természettudományi Társulat Tekintetes
Elnökségének

Pozsony.

A tekintetes Egyesület fennállásának ötvenedik évfordulója alkalmából a f. é. augusztus 25-én megtartandó diszközgyűlésre a m. kir. földtani intézetet is meghívni méltóztatott

Midőn e meghívást hálás köszönettel vettük s képviselőnknek Halaváts Gyula főgeologus urat kértük meg, legyen szabad a Mélyen tisztelt Egyesület eddigi sikeres működésének teljes elismerése mellett őszinte szívből kívánni, hogy hazánk díszére és javára a jövőben is minél nagyobb siker koronázza önzetlen fáradozását.

Budapest, 1907. évi augusztus hó 24-én.

Kiváló tisztelettel

A magy. kir. Földtani Intézet igazgatósága

Böckh,

miniszteri tanácsos,
igazgató.

Magyar Nemzeti Muzeum.

997. szám.

Az Orvos-Természettudományi Egyesület Tekintetes
Elnökségének

Pozsony.

A Tekintetes Egyesület fennállásának 50 éves évfordulója alkalmából tartandó diszközgyűlésre szóló szíves meghívására van szerencsém a Tekintetes Elnökséget a felől értesíteni, hogy azon a Magyar Nemzeti Muzeum képviselőjében Dr. Krenner József udv. tan. osztályigazgató úr fog résztvenni.

Budapest, 1907. július 26-ikán.

Hivatalos tisztelettel

Szalay Imre,

a Magyar Nemzeti Muzeum igazgatója

1907. évi augusztus hó 25 éről.

67

Magyar ornithologiai központ.

1125—907. sz.

Nagytekintetű Elnökség!

A midőn f. é. július 1-én kelt meghívásáért kiváló tiszteletem mellett, úgy az intézet, mint a magam nevében, hálás köszönetet mondanék, bátorkodom tisztelettel jelenteni, hogy a Pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesület jubiláris gyűlésén a Magyar Ornithologiai központot Csörgey Titus úr, az intézet adjunctusa és esetleg Schenk Jakab assistens úr fogja képviselni.

Engedje meg a Nagytekintetű Elnökség azt is, hogy a jelen alkalmat felhasználva, mint a természettudomány régi munkása, az egyesületet szívem mélyéből üdvözölhessem és kifejezhessem azt a kívánságomat, hogy a jövőben a magyar tudományosság szolgálatában fényes sikereket érhessen.

Budapest, 1907. évi augusztus hó 1-én.

Herman Ottó,
tb. igazgató.

Országos Közegészségi Egyesület.

Tekintetes Elnökség!

A mikor a Pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesület fennállásának ötvenedik évfordulóját ünnepli, tudományos társulataink figyelme örömmel fordul feléje Pozsonynak, annak a városnak, a hol királyainkat egykor koronázták, a hol a tudomány és művészet mindenkoron otthonára lelt és a mely város a rohamos fejlődés mai korában sem maradt el.

Örömmel vesz részt az Országos Közegészségi Egyesület kiküldöttei képviselőtével, egyik alapító tagjának, a pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesületnek lelket emelő jubiláris ünnepségén és legmelegebb üdvözlését és legőszintébb jókívánságait ez uton is tolmácsolja.

Az ég áldása legyen a pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesület működésén! Bölcs vezetőjének és tagjainak adjon az Isten tartós jó egészséget, hogy fokozottan fejlődjék

és példája legyen kulturális középpontjainknak hasonló működéshez.

Budapest, 1907. augusztus hó 24-én.

Hazafiai üdvözlettel

Az országos Közegészségügyi Egyesület nevében:

Gerloczy Zsigmond dr.,
egyetemi magántanár, kórházi
főorvos, főtitkár.

Dr. Ilosvay Lajos,
magyar kir. udvari tanácsos,
műegyetemi tanár, elnök.

*

Bajmócz vára, 1907. augusztus hó 22.

Nagyságos

Dr. Kanka Károly Úrnak
kir. tanácsos,

a Pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesület elnöke.

Pozsony.

Folyó hó 10-én kelt szives meghívását egyesületük fennállásának 50-dik évfordulója alkalmával f. hó 25-én tartandó díszközgyűlésre, köszönettel vettem, és igen sajnálom, hogy távollétem és gyengélkedésem miatt ezen ünnepélyen részt nem vehetek. Legyen meggyőződve nagyságos Uram, hogy nagyon fájlalom távolmaradásomat, de azért a távolból is érdeklődéssel kísérem egyesületük minden mozzanatát.

A szép ünnepélynek jó és sikeres lefolyását szívből kívánva, maradtam

őszinte hiva

Gróf Pálffy János.

*

Orvos-Természettudományi egyesület p-.

Nvárad. 3009. 24. 9 28.

A biharmegyei orvosgyógyyszerész és természettudományi egylet testvéri meleg üdvözlését küldi a másfél százados jubeliumhoz.

Fisch, titkár.

Orvos- és Természettudományi Egyesület

Pozsonyban.

Ezen Egyesület keletkezése óta letelt félszázad évfordulójának emlékünnepele alkalmából hozzám intézett f. é. Julius 25-én kelt, de gyógyhelyen való távollétem miatt csak késedelemmel kezemhez juthatott értesítés tartalmához képest az Egyesületnek méltóztatott engem Tiszteletbeli tagjává választani, valamint a f. é. aug. 25-én Pozsonyban megtartandó ünnepélyes közgyűléshez meghívni.

Felette sajnálom, hogy egy tavasz óta nyilvánult belszervezeti bántalom által komolyan megtámadott egészségi állapotom, mely orvosi rendelésből üditő klimaticus helyre utasított, és a mellett rendkívüli kiméletet igényel — teljesen kizárja a lehetőséget ezen meghívásnak eleget tenni és Pozsonyban az Egyesület emlékezetes diszkyűlésén személyesen megjelennem.

Nem marad tehát egyéb hátra mintsem a helyett csupán jelen soraimmal írásban kifejezni mélyen lekötelezett hálás köszönetemet a nekem megszavazott ritka kitüntetésért, melynek szándékát és értékét jól tudom átérezni és nagyra becsülni.

Az Egyesület megalapítása óta letűnt évtizedek alatt a földi élet mulandó sorsa által felette meggyérült azok száma, kik az akkori néhány előharcos mellett résztvettek a megpendített eszme gyakorlati létrehozásában; a tudományos érdeklődésnek rendes találkozási központot megalkotni, melynek körében úgy a szakember, mint a szakkedvelő, úgy élőszóbeli előadásban, mint írásbeli közléssel, mint tényező valamelyes munkásságnak eredményét közölhesse, vagy mint hallgató, ismereteit fokozhassa. Hogy ezek között akkorban, ifjabb évek buzgalmában, csekély magam is résztvehettem, és növény- ásvány-, s földtani körben tanuló éveim óta táplált kedvelő igyekezeteimet koronként érvényesíthettem — noha életpályám másfelé terelt irányai ezen eszmekörtől és a Pozsonyi Egyesület színhelyétől elvezettek és távol tartottak — mindamellert mint derült visszapillantás mind maiglan kíséré emlékezősemet, mely most is, aggkorom roskadó

alkonyán, egyrészt köszönetet sugalt azon mainap még túlélő tagtársak iránt, kik barátságos jóakarattal megörvendeztetek és a mostani kitüntető megválasztással megtiszteltek — másrészt részemről mint búcsuszózatot az Egyesületnek jelene s jövője javára hangoztatja az ősrégi felköszöntést:

Vivat-Floreat-Crescat!

Igls (Tyrol) bei Innsbruck, —

1907. Aug. 12.

br. Mednyanszky Dénes.

852—1906/7.

*

o. k. szám.

Az Orvos-Természettudományi Egyesület t. Elnökségének
Pozsony.

A kolozsvári egyetem orvosi kara köszönettel vette a pozsonyi Orvos-Természettudományi Egyesület meghívását fennállásának ötvenedik évfordulója alkalmából tartandó diszkozyülésre.

A midőn karunk az Egyesületnek az orvos-természettudományok művelésére szentelt félszázados munkássága alkalmából üdvözlétét és nagyrabecsülését nyilvánítja, egyuttal van szerencsém jelenteni, hogy karunkat az ünnepi közgyűlésen Dr. Udránszky László és Dr. Kenyeres Balázs egyetemi ny. r. tanárok fogják képviselni.

Az orvosi kar dekani hivatalából.

Kolozsvárt, 1907. augusztus hó 22.

Dr. Buday Kálmán,

e. i. prodekán.

Dr. Kanka Károly királyi tanácsosnak, az orvos-természettudományi egyesület elnoekenek pozsony.

Kolozsvár 5 + 349 31 24, 11-.

Egyesületnek fennállásának ötvenedik évfordultával kolozsvári tudomány egyetem nevében melegen üdvözlöm és meuekedéséhez további tartalmas sikereket kívánok, — dr. **Farkas Gyula** rector.

1907. évi augusztus hó 25-éről.

71

Erdélyi Múzeum Egyesület.

Ad 150—1907.

Az Orvos-Természettudományi Egyesület tek. Elnökségének
Pozsonyban.

Az ünnepi közgyűlésre szóló meghívást köszönettel
vettük s üdvözetünket kifejezve szerencsénk van bejelenteni,
hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület képviselőjében dr. Ch o l -
n o k y Jenő egyetemi tanár és dr. K o n r á d i Dániel orvos,
egyet. m.-tanár urak, választmányának tagjai, jelennek meg.
Kolozsvárt, 1907. aug. 10-én.

Dr. Szamosi János,
alelnök.

Dr. Schilling Lajos,
főtitkár.

*

Az Orvos-Természettudományi Egyesület tek. Elnökségének
Pozsonyban.

A Délmagyarországi Természettudományi Társulat ter-
mészettudományi és orvos-gyógyszerési szakosztálya alól-
irottakkal képviseltetve magát, hazafias örömmel üdvözli a
Hunyadiak városából, a magyarság ezen végvárából, a
pozsonyi orvos-természettudományi egyesületet félszázados
fennállásának jubileuma alkalmával az őszinte óhajjal, hogy
ezen tudományos egyesület a magyar orvosi és természet-
tudomány szolgálatában édes hazánk javára és Pozsony, e
rég koronázó város és a magyarság nyugoti végvárának dicső-
ségére a jövőben is virágozzék.

Kelt Temesvárott, 1907. augusztus 24-én.

Dr. Breuer Ármin,
vármegyei tiszt főorvos
a D. T. T. természettudományi és
orvosi szakosztályának elnöke.

Dr. Szigeti,
kir. törvényszéki orvos a D. T. T
orvos-gyógyszerési szakosztályának
alelnöke.

*

Dr. Jakob Fischer
primmararzt pozsony ungarn.

Tr. Schluderbach 525. 26. 24. 11/44 m.

Bitte der Versammlung mein aufrichtigsten dank fuer
meine erwählung zu uebermitteln und einen gruendungs-
beitrag von dreihundert kronen anzumelden -Degen-

Orvosok- és Természettudományi Egylet Pozsony.
Széleskút 258. 18. 20. 10-
A jubileum alkalmával hódolattal üdvözli.

-Spitzer Mór-

*

Praeses Kön. Rath.
Dr. Kanka

P.

Pöstyén 14. 49. 17. 25. 10. 10.

Alle ehrung dem einen leuchtenden ruhmes titel unserer
stadt bildenden jubelvereine.

Batka.

*

Doctor Kanka pozsony hongrie.

Fr. Ostende, 31. 14. 25. 8. 45 m.

Sajnálattal kell jelentenem, hogy a mai uelesen jelen
nem lehetek. **Purjesz.-**

*

Nagyságos Elnök Úr!

Pozsony.

Igaz örömmel s hazafiui lelkesedéssel vesz részt a
pozsonyi szőlőművesek egyesülete az „Orvos- és természet-
tudományi egyesület“ fennállásának 50 éves jubileumának
ünneplésében áthatva a tisztelet és hála érzetétől, a melyet
az Egyesület tagjainak, megbecsülhetetlen tevékenysége és
önzetlen fáradozása egyesületünk mindenik tagjában fakaszt;
s midőn ezért legmélyebb köszönetünket nyilvánítjuk, egyszer-
mind a Gondviselés áldását kérjük az Orvos- és természet-
tudományi egyesület további munkálkodására és fejlődésére
s ennek tolmácsolására szaklapunk 100 példányát küldjük
az ünneplők közt leendő szétszétadás céljára.

Maradunk

hazafiúi tisztelettel

Pozsonyi szőlőművesek egyesülete

Fülep J.

elnök.

1907. évi augusztus hó 25-éről.

73

Cs. és kir. 5. hadtestparancsnokság.
8. 305. M. A. ügyszám.

A nagytekintetű Orvos-Természettudományi Egyesületnek
Pozsony.

Pozsony, 1907. Augusztus hó 23-án.

Ottani szives meghívására tisztelettel válaszolva, a hadtestparancsnok és vezénylő tábornok Úr legőszintébb köszönetét nyilvánítja s egyszersmind sajnálatát fejezi ki, hogy szolgálati okokból távol lévén, az ünnepélyes közgyűlésen személyesen meg nem jelenhetik.

Helyettese gyanánt M o h o r a Pál ezredes úr, az 5 hadtesttüzérezred parancsnoka fog megjelenni.

Polak Gyula,
tábornok.

Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamra.
2015 sz.
1907.

Tekintetes Orvos-Természettudományi Egyesület
Pozsony.

Abból az alkalomból, hogy az igen tisztelt Egyesület fenállásának 50-dik évfordulóját ünnepli, van szerencsénk e hosszú időn át kifejtett közhasznú munkásságáért az alólirt kamaránk által képviselt közgazdasági érdekeltség nevében a legszívélyesebben üdvözölni.

Pozsony, 1907. augusztus hó 24-én.

Kiváló tisztelettel

A kereskedelmi és iparkamra nevében:

az elnök

Sendlein.

a titkárh.

Jordan Károly.

Verein fuer natur und heilkunde
Pozsony (ungarn.)
bonn 55. 26. 25. 8/30.

Zur feier des fuenfzig jaehrigen bestehens und erfolgreichen wirkens sendet die besten gluekwuensche der naturhistorische verein fuer rheinland westfalen.

Pressburg ungarisch verein fuer natur und
heilkunde,

Berlin 30535. 34. 25. 8/49.

Zur heutigen fest feier sendet dem verein kollegialischen
grusz mit besten wuenschen fuer wejteres fruchtringentes
gedeihen die phisikalisch-mathematische klasze der koeniglich
preuszischen akademie der wiszenschaften, — anwers sek-
retaer ==.

*

Société des Sciences Physiques et
Naturelles.

De Bordeaux.

Bordeaux, le 21. Juillet 1907.

Mr. Secrétaire Général,

Par suite de l'éloignement des deux villes, la Société des
Sciences physiques naturelles de Bordeaux, regrette vivement
de ne pouvoir se faire représenter aux fêtes données par
la Société des Médecins et des Naturalistes de Pressbourg
à l'occasion de la célébration de 50- anniversaire de son
existence.

Neanmoins elle vous adresse ses meilleurs voeux pour
la prospérité de votre honorable compagnie

Veillez agréer, Mr le Secrétaire Général l'hommage
de ma considération tres distinguée.

Le Secrétaire Général.

A Mr Secretaire Général de Orvos-Természettudományi
Egyesület.

Pozsonyban.

*

Académie Royale des Sciences. des Lettres
et des Beaux-Arts de Belgique.

Palais des Académies.

Bruxelles le 7 août 1907.

Monsieur le Président,

L'Académie Royale de Belgique etc. se serait fait (bien?)
à la fois un honneur et un plaisir de déléguer un de ses

1907. évi augusztus hó 25 éröl.

75

membres à votre fête jubilaire du 25 août, malheureusement aucun membre n'a été à même d'accepter cette mission.

Je dois forcément me borner à vous écrire que l'Académie s'associe d'esprit et de coeur, aux félicitations qui vous seront adressées à cette occasion: elle fait en même temps les meilleurs voeux de bonheur et de prospérité pour votre célèbre Institution.

Veillez agréer, Monsieur le Président l'expression de nos sentiments de haute considération.

Le secrétaire perpetuel
Le chevalier **Edouard Mantel.**

A Monsieur le Président
conseiller royale de la
Société des Médecins et des naturalistes
de Presbourg (Hongrie).

*

Muzeum of Comparative Zoölogy.

Cambridge. Mass 1. August, 1907.

The Muzeum of Comparative Zoölogy at Haward College, Cambridge, offers its congratulations to the Pozsony Medical and Physical Society on the occasion of the fiftieth anniversary of the Society and regrets that it is unable to send delegates for the festival meeting of august 25, 1907.

Samuel Henshan,
curativ.

Verein für Naturkunde zu Cassel.

Der Verein für Naturkunde zu Cassel spricht dem Vereine für Natur- und Heilkunde zu Pressburg seinen verbindlichsten Dank aus für die Einladung zur Jubiläumsfeier des 50-jährigen Bestandes.

Leider ist es uns wegen der grosen Entfernung nicht möglich, einen Vertreter zu dieser Feier zu entsenden. Wir müssen uns begnügen im Geiste die Feier zu begleiten und unsere herzlichsten Glückwünsche zu senden.

Möge der Verein, dem es vergönnt war so lange schon segensreich zu wirken, weiter blühen, wachsen und gedeihen zum Nutz und Frommen der Wissenschaft.

J. A.

Prof. Dr. phil. **B. Schaefer**,
Geschäftsführer.

An den Verein für Natur- und Heilkunde
in Pressburg.

*

Verein fuer naturkunde Pozsony.

Danzig 436. 174. 15.

Zur hejtigen fejer sendet freundliche wuenschen gruesze naturforschende gesellschaft. danzig nomber conwentz.

*

Naturforscher-Gesellschaft bei der Kaiserlichen Universität Jurjew (Dorpat).

18. X. 1907.

No.

An den Verein für Natur- und Heilkunde in Pozsony.

Die Naturforscher-Gesellschaft zu Dorpat, in ihrer ersten Sitzung nach den Sommerferien von der stattgehabten Feier der 50-sten Jahreswende des Vereins für Natur- und Heilkunde in Pozsony in Kenntnis gesetzt beehrt sich hiermit dem Vereine nachträglich ihre wärmsten Glückwünsche zu übersenden.

N. V. Kultašen,
d. z. Secretär.

Prof. **N. Kusnezon**,
d. z. Präsident.

An den löblichen Verein für Natur- und Heilkunde
in Pressburg.

Der naturwissenschaftlichen Gesellschaft Isis zu Dresden gereicht es zur grösten Freude an dem so wichtigen Tage des fünfzigjährigen Jubiläums Ihres Vereines ihre Freude kundgeben zu können. War es auch nicht möglich, sich zur Festsitzung durch eines ihrer Mitglieder vertreten zu lassen,

so versäumt dieselbe doch nicht, wenn auch nachträglich, ihrer Schwestergesellschaft, mit welcher sie seit Jahren in regelmässigem Schriftenaustausch steht, die herzlichsten Glückwünsche darzubringen.

Möge sie im neuen Halbjahrhundert wachsen und gedeihen, dem Vaterlande zum Segen, den Naturkundigen aller Länder zur Freude; möge ihre Tätigkeit zum Sauerteige werden, der alle Schichten Ihres Volkes von oben bis unten durchsäuert; möge das Verhältnis, zu dem sie zu unserem Vereine steht, nie getrübt werden, sondern sich immer inniger gestalten.

Ein herzliches Glückauf für die Zukunft.

Im Auftrag

Dresden Hofrath Prof. **Engelhardt**
2., Vors. d. Isis p. Dresden.

*

Verein fuer Natur- u. Heilkunde p.

Dresden 34675. 29. 25. 1275.

Dem heutigen jubileum gratulirt u. sendet die besten wuensche fuer ein wejteres vivat, erescat, floreat, — die gesellschaft fuer natur- und heilkunde zu dresden..

*

Gesellschaft für Natur- und Heilkunde,
Dresden.

Dem Verein für Natur- u. Heilkunde

in Pressburg.

Dankt die unterfertigte Gesellschaft ganz ergebenst für die ehrenwerthe Einladung anlässlich des 50 jährigen Jubileums in diesem Jahre.

Zu ihrem grossen Bedauern ist die unterfertigte Gesellschaft in folge der Sommerferien nicht in der Lage eine Abordnung zu diesem Feste absenden zu können.

Mit nochmaligen besten Dank und den besten Wünschen für ein gedeihliches Weiterbestehen u. Blühen der Gesellschaft für Natur- u. Heilkunde in Pressburg.

Die Gesellschaft für Natur- u. Heilkunde zu Dresden.

i. A.

*

Dr. Galewsky.

Royal Irish Academy.

19 Dawson street

Dublin, August toth 1907.

Communications should be addressed to The Secretary of Council.

Sirs,

I have to thank the Pozsony Medical and Physical Society for their kind invitation to the Royal Irish Academy to the fiftieth anniversary of Society.

I regret to state that, owing to the Academy being at present out of session, they are unable to send delegates to the anniversary.

Your obedient Servant.

R. A. Resku

pr. Secretary.

The Secretaries

Pozsony Medical and Physical Society.

Naturwissenschaftlicher Club Fiume.

Fiume, 23. Lugl 1907.

Spebb. Associazione di medici e naturalisti

Pressburgo.

Accusiamo ri eonta del vostro preg. serillo di questo mese col quale vi compiaceste o' invitarci al giubileo della vostra associazione per il 25 di Agosto a. c.

Per il motivo ehedurante i mesi estivi il nostro club tiene sospesa la sua attivita, si amo dolenti a non poter far seguito al vostro preg. invito.

Con distinta stima

per il Naturwissenschaftlicher Club in Fiume

A. Vianyizáni.

1907. évi augusztus hó 25-éról.

79

Verein Natur- und Heilkund Pozsony.

Fr. Frankfurtmain 1240. 34/33. 7·50 n.

An persoenlicher teilnahme verhindert senden den verein beste glueckwuensche der wander versammlung ungarischer aerzte und Natur Forscher entbieten gruss mit dem wuensche auf erfolgreiches wirken.

physikalischer verein Frankfurt am main.

*

Dem Vereine fuer heil- und naturkunde
in Pressburg. (Pozsony.)

Fr. Friesach 201. 35. 239. 50. m.

Sendet die herzlichsten glueckwuensche zum jubel Feste fuer jetzt und alle zukunft der verein zur verbreitung naturwissenschaftlicher kennnisse in Wien.

Hofrat Foula,
im namen der vereinsleitung.

Königliche Gesellschaft der Wissenschaften
zu Göttingen.

No 214.

Göttingen den 27. Juli 1907.

Dem löblichen Verein für Natur- und Heilkunde in Pressburg danken wir für die Einladung zur Teilnahme an der Feier seines Jubiläums am 25. August d. Jr.

Delegierte dazu zu entsenden sind wir leider nicht in der Lage, sprechen aber gerne unsere besten Glückwünsche für erfolgreiche Vergangenheit und Zukunft des Vereines aus.

Königliche Gessellschaft der Wissenschaften.

Ehlers

d. z. voritzender Secretär.

An Den Verein für Natur- und Heilkunde
in Pressburg.

Naturforschende Gesellschaft in Görlitz.

Görlitz, 22. August 07.

Dem Verein für Natur- und Heilkunde in Pressburg.

Drücken wir verbindlichen Dank für die Einladung zum 50. Stiftungsfeste aus und verbinden damit die besten Wünsche für die weitere Entwicklung des Vereines.

Das Präsidium der Naturforschende Gesellschaft in Görlitz.

Dr. Freise, Dr. Zorey, Jahn.

An dem Verein für Natur- und Heilkunde

in Pressburg.

Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark in Graz.

An den löblichen Verein für Natur- und Heilkunde

in Pressburg.

Soeben finde ich die Einladung des geehrten Vereines zur feier seines 50 jährigen Bestandes. Leider fand diese erhebende feier schon gestern statt, doch nichts destoweniger erlaube ich mir mich verspätet namens der Direktion unseres Vereines dem Jubilar die besten Wünsche für sein ferneres Blühen und Gedeihen zu übermitteln. Wegen der ferien kam die Einladung leider nicht rechtzeitig in meine hände.

Für die Vereinsdirektion hochachtend.

Graz 26/8.

907.

Dr. Franz Fuhrmann,

dz. sekretär.

Hanau Main, 14 August 1907.

An den hochverehrlichen Vorstand des Vereines für Natur- und Heilkunde in

Pressburg.

Aus Ihrer geehrten Zuschrift vom 1. Juli haben wir mit lebhaftester Teilnahme ersehen, das der hochgeschätzte Verein für Natur- und Heilkunde in Pressburg am 25. August

I. J. das fünfzigjährige Jubelfest seiner Stiftung begehren wird. Wenn uns die Umstände die Abordnung eines Delegierten leider nicht gestatten, so hält es die Wetteranische Gesellschaft für eine ihrer angenehmsten Pflichten dem befreundeten Verein zu dem schönen Feste seines 50 jährigen Bestehens ihre herzlichsten Glückwünsche darzubringen.

Die hohen Verdienste, die der Verein für Natur- und Heilkunde sich während dieses langen Zeitraumes erworben und der Einfluss, den er durch seine Tätigkeit ausgeübt hat, werden von der Wetteranischen Gesellschaft auf das lebhafteste anerkannt. Nicht weniger hoch schätzt sie den mit Ihrem Verein seit vielen Jahren unterhaltenen literarischen Verkehr, auf dessen Fortdauer sie auch für die Folge hofft. Möge es dem Verein für Natur- und Heilkunde vergönnt sein, auch ferner ungeschwächt mit gleicher Ausdauer, Liebe und Erfolg wie bisher fortzuarbeiten und so stets eine Zierde und Stütze der Wissenschaft zu bleiben.

Hochachtungsvoll

Der Vorstand der Wetteranischen Gesellschaft

Prof. **Dr. Zingel,**

I. Sekretär.

*

Ferdinandeum in Innsbruck.

Geehrte Vorstehung!

Indem ich für die geschätzte Einladung vom 1. d. M. im Namen des Ferdinandeumsausschusses verbindlichst danke, bedauere ich lebhaft, das es uns unmöglich ist, zu der Festsitzung anlässlich der Feier des 50 jährigen Bestandes Ihres geehrten Vereines einen Vertreter abzuschicken. Ich bitte daher auf diesem Wege den Ausdruck der aufrichtigsten und herzlichsten Glückwünsche des Ferdinandeums zu Ihrer schönen Jubelfeier entgegen nehmen zu wollen.

Innsbruck, 24. Juli 1907.

Der Vorstand:

Hofrat **Dr. Fr. v. Wieser.**

*

Verein fuer Hejl- und Naturkunde rathaus Pozsony.

Kiel, 4 + 2568. 17. 12/50.

Glueckwünsche fuer wejtere 50-jahre sendet dem Verein-
p lenard.

*

Physikalisch-ökonomische Gesellschaft
Königsberg i. Pr.

Königsberg i. Pr. den 29. Juli 1907.

Dem Verein für Natur- und Heilkunde in Pressburg.

beehren wir uns für die freundliche Einladung zur Feier seines fünfzigjährigen Bestehens ergebensten Dank auszusprechen. Wir sind leider nicht in der Lage, uns bei der Feier vertreten zu lassen und müssen uns nur darauf beschränken dem geehrten Verein unsre herzlichsten Glückwünsche auszusprechen: möge der Verein fortfahren das Wissen zu mehren und aufklärend und belehrend zu wirken.

Der Präsident
Prof. Dr. M. Braun.

*

American Muzeum of Natural History
New York.

Orvos-Természettudományi Egyesület, Pozsonyban,
Pozsony, Hungary, Europe.

Gentlemen:

The American Museum of Natural History extends its kind congratulations to the Pozsony Medical and Physical Society, and, while thanking the Society for its courtesy, as conveyed in the communication of July twelve, regrets that it will be unable to be represented on this occasion by an official delegate.

I bey to remain
Very respectfully yours,
Director.
July thirty-first.
Nineteen hundred and seven.

*

1907. évi augusztus hó 25-érõl.

83

Verein fuer Natur- und Heilkunde Pozsony.

Nuernberg, 10+527. 21. 24, 3/10-

Die herzlichsten gluckwuensche zur fejer des 50. jaehrigen
bestehens sendet natur historische gesellschaft nuernberg, —
Dr. Knespert.-

*

Verein fuer Natur und hejlkunde p.

Prag, 9253. 30. 8/50-

Beste glueckwuensche zur 50 jahreswende ihres bestandes
sendet ihrem vereine auch fernerhin eine gedejliche ent-
wicklung wuenschen die lese und redehalle der deutschen
studenten prag.

*

California Academy of sciences San Francisco.

San Francisco, Cal. Aug. 23, 1907.

The Secretary,

Orvos-Természettudományi Egyesület Pozsonyban.

Pozsony, Hungary.

Dear Sir: —

Your very kind invitation to the California Academy
of Sciences to send a delegate to celebrate the fiftieth ani-
versary of the Pozsony Medical and Physical Society has been
received.

Owing to the great distance, the Academy is unable to
send a delegate which it greatly regrets.

The Academy sends its best wishes for the success of
the anniversary meeting.

Very respectfully

Lwerett Millo Loomis,
Director of the Museum.

*

6*

The Royal Society.

Burlington House, London. W.

Jul. 25. 07.

Sir!

On behalf of the Royal Society y beg have to thank you cordially for the invitation we have had the honour to recieve from your Society The Royal Society is now in vacation, & there is no opportunely the Cöncil.

Of appointing Delegates to take part in the Jubilee.

If however the officers of the Royal Society should be able to ask any of the Fellows to represent the Society they will not fail to inform you. Jam Sir with greap respect yours faithfully.

Francis Darwin

foreign Secretary.

*

R. Accademia Lucchese di Scienze,
Lettere ed Arti.

Rothericus Biaginius Canonicus Et Collegii Lucensis.
Doctrinis Litteris Bonis Artibus Excolendis Sodalis A.
Comentaviis.

Doctori Finterio V. C.
S. P. D.

Qui in vestro conventu adesse minime possumus, ipsi et consilium sestrum summopere probamus et letitiae vestrae animo adesse praesentes quam libentissime significamus. Id antem a Vobis petimus, at cum, qui Sodalitati vestrae praeest, velitis rogare ut legationis nostrae nusus pro sua humanitate suscipiat, et quod hisce litteris subscriptum est carmen, id Sodalitati vestrae reddendum curet, quae summae in se Collegii lucensis habeat ex istimationis benevolentiae aequae testimonium. Vale.

1907. évi augusztus hó 25-éról.

85

Sucæ, a. d. XV. kal. sept. an. MDCCCCLVII.

Sodalitati Posoniensi

Doctrinis.

Tum Medicæ Artis Tum Naturæ Rerum Provehendis.

Quinquagesimo A. Sodalitate Constituta.

Die Anniversario.

Collegium Sucensè.

Doctrinis Sitteris Bonis Artibus Excolendis.

Fausta Feliciaque Omnia.

Auspicatur.

Vosaegici auxilium, morbos, qui pellitis atros, ars vos
 Hippocratis landat in orbe sophos. Vos abstrusa verum, quae
 natura abdidit alvo, panditis, at veserat, dum stupet, illa
 sinum.

R. Biaginis Scripsit,

Il Segretario per le Lettere ed Arti Cau.^{cs} Roderigo
 Biagini.

*

Verein fuer Natur- und Hejlkunde Pozsony,

de Magdeburg 0141. 28. 25. 12/40.

dem Verein sendet zum jubel tage herzlyche glückwünsche
 und erhofft wejteres wachsen blüehen und gedeihen.
 Muzeum fuer Natur- und Hejmatkunde prof. dr. Mertens.

*

The Manchester Literary and Philosophical
 Society.

Manchester, Jul. 28. 1907.

The Pozsony Medical and Physical Society.

The Manchester Literary and Philosophical Society,
 while thanking the Pozsony Medical and Physical Society
 for its gracious invitation to participate in the celebration
 of its fiftieth anniversary, and cordially wishing all succes

to the festival meeting, regrets that none of its members will be able to be present at the meeting to be held on the 25 th august next.

With best respects we remain

Yours truly.

Zwsamble.

R. L. Jaylor.

Hon. Sees.

*

Kön. Rath. Dr. Kanka praeses Verein Heil- und Naturkunde
Pozsony.

Márczfalva.

Vielmals innigen dank und bedauere nicht anwesend zu sein achtungsvoll.

Suess.

*

Westfälischer Provinzial-Verein für
Wissenschaft und kunst.

Münster, den 14. August 1907.

No: 140. P. V.

Mit besten Dank für die freundliche Einladung vom 2. Juli d. J. beglückwünschen wir den Verein zu der Jubelfeier am 25. d. M. ergebenst.

Leider können wir bei der weiten Entfernung einen Vertreter nicht entsenden.

Der Vorstand

J. A.

An Den Verein für Natur- und Heilkunde
zu Pressburg.

Orvosok és Természetvizsgálók tek. Választmányának

Pozsony.

A trencsén vármegyei természettudományi egyletet, jubileumuk alkalmával lefolyó ünnepségeken képviselni fog-

1907. évi augusztus hó 25-éról.

87

ják Dr. Brancsik Károly kir. tan. és Dr. Martini Kálmán.

Hazafias üdvözlettel

Trencsén, 1907. aug. 7.

Janosensky László,
titkár.

*

Verein fuer Natur- und Heilkunde

Pozsony.

Upsala 1185. 19. 24. 2/50-

Zum fuenfzigjaehrigen bestande des vereins sendet ihre besten gluekwinsche, —
regia societatis scientiarum upsaliensis.

*

Smithsonian Institution

Washington U. S. A. August 3. 1907.

The Secretary of the Smithsonian Institution has the honour to ask now ledge the receipt of the invitation of the Pozsony Medical and Physical Society to attend the celebration of the fiftieth anniversary of its fundation on the twenty-fifth of August, nineteen hundred and seven.

While the Secretary regrets that it is not practicable to accept this courteous invitation, he begs leave to express his cordial good vishes for the continned prosperity of The Pozsony Medical and Physical Society.

The Pozsony Medical and Physical Society,
Through Doctor F i s c h e r, Secretary, Pozsony Austria-Hungary.

*

An das sehr geehrte Präsidium des Vereines für Natur
und Heilkunde

Pozsony.

Das Präsidium der k. k. Geographischen Gesellschaft beehrt sich dem hochgeschätzten Vereine für Natur und Heilkunde in Pozsony zur Feier seines 50-jährigen Bestandes

die freundlichsten und aufrichtigsten Glückwünsche darzubringen und dem Wunsche Ausdruck zu geben, das diese geehrte Corporation auch weiterhin mit den gleichen anerkennungswerten Erfolgen wirken möge zum Besten der Wissenschaft.

Wolle das sehr geehrte Präsidium die Versicherung besonderer Hochachtung und Ergebenheit entgegennehmen.

Wien, im August 1907.

Das Präsidium der k. k. Geographischen Gesellschaft

Dr. E. Tietz,
Präsident.

Regier.-Rat **P. E. Gallina,**
General Sekretär.

*

Verein fuer Natur und Heilkunde pozsony zu handen des
praeses koenigl. rat. dr. Kanka.

„Fr. Wien 197 + 473; 12. 25. 8. 30. m.

die kais. akademie der wissenschaften begrüsst den geehrten
verein am tage seines fuenfzigjaehrigen bestandes und
wuenscht ihm ferneres gedeihen und neue wissenschaftliche
erfolge-

eduard sues

viktor von lang“

*

K. und k. Intendanz des k. k. naturhistorischen
Hof-Museums.

Wien, 23. August 1907:

An das Präsidium des Vereines für Natur- und Heilkunde
in Pozsony (Pressburg.)

Mit aufrichtiger Freude begrüsse ich namens des K. k.
Naturhistorischen Hofmuseums den Verein für Natur und
Heilkunde in Pressburg zur Feier seines 50-jährigen Bestandes.

Nur wenige naturwissenschaftliche Vereine können auf
eine so lange ununterbrochene, erfolgreiche Tätigkeit zurück-
blicken; wie der Verein für Natur und Heilkunde, der einer

der ersten war, welcher im Königreiche Ungarn die Förderung der wieder erwachten Naturwissenschaften energisch in die Hand nahm.

Wie sehr dies gelungen ist, dafür gibt die lange Reihe der wertvollen Publikationen den besten Beweis, aus welchen ebensowohl der wissenschaftliche Geist als auch die Arbeitsfreudigkeit seiner Mitglieder sprechen.

Die regen Beziehungen des Vereines und seiner Mitglieder mit den wissenschaftlichen Hofinstituten in Wien waren von jeher hochehrfreuliche und brachten beiderseits vielseitige Anregung und Belehrung.

Und so soll es auch in Zukunft bleiben. Möge der Verein für Natur und Heilkunde auch im zweiten Hemisaeculum seines Bestandes gedeihen zur Förderung naturwissenschaftlicher Forschungen, in deren Dienste er steht.

Dr. Franz Steindachner,

Intendant des k. k. naturhistorischen
Hofmuseums.

-koeniglicher rat Kanka praeses des vereines fuer naturkunde
pozsony.

Fr. Wien z 9234. 47. 24. 2/40. n.

„-bestens dankend fuer die freundliche einladung der
ich leider nicht folgen kann sende ich meine aufrichtigsten
glueckwuensche zur festfeier des vereins an dessen gruendung
ich vor 50 jahren theilnahm und dem ich ein ferneres
erfolgreiches gedeihn wuensche
-plener.“

*

Polytechnischer Zentralverein für Unterfranken
und Aschaffenburg

Würzburg, den 22. August 1907.

An den Verein für Natur und Heilkunde
in Pozsony (Pressburg.)

Wir teilen Ihnen ergebenst mit, dass unser Verein am

25. August bei der Festsitzung durch unseren I. Direktor, Herrn Dr. H. Büchel vertreten sein wird.

Hochachtungsvollst

Die Direktion
des Polytechnischen Zentralvereines
Dr. H. Büchel.

*

druston prirodnih i ljecnick ih nauka pozsony.-
Zagrab 4 + 506. 27. 16/20-

hrvatsko sveuc iliste najtoplje cestita vasemu pedeset
godisujeum jubileju i zeti dalnji napredak i procvat vasenu
za nauku toli zasluznomu drustvu rektorat-

*

Felolvasta ezután Ortvay Tivadar dr.-nak, az egyesület
alelnökének következő levelét.

Nagyságos királyi Tanácsos mélyen tisztelt Elnök Úr!

Van szerencsém mellékelten egy alapító oklevél fogal-
mazványát tiszteletteljesen beküldeni azon alázatos kére-
lemmel, kegyeskednék ezt a pozsonyi orvos- és természet-
tudományi egyesület részére elfogadni, mely kérelemmel
maradok, kiváló tisztelettel

a Nagyságos kir. Tanácsos és mélyen tisztelt Elnök úrnak

Pozsony, 1907. augusztus 25.

alázatos szolgája

Dr. Ortvay Tivadar,
apát s ny. kir. jogakad. tanár.

Alapító oklevél.

Mélyen lévén áthatva azon igazságtól, hogy a fenséges
természet csodás rendében Isten hatalma és bölcsessége leg-
megérthetőbben nyilatkozik meg, én ez okból a természet
kutatását működő ereinek megfigyelését és alkotásainak tanul-
mányozását a legüdvösebb s emberhez legméltóbb tudományos

foglalkozások egyikének tartom. Ötven év óta foglalkozik a pozsonyi orvos és természettudományi egyesület is a lelkét s elmét gazdagító tudományággal s anyagi eszközeinek szükségére daczára is örvendetesen sikeres eredmények kivívására tekinthet vissza.

Ebbeli nemes és művelődő fáradozásában én a nevezett egyesületet szerény tehetségemhez képest némi, de állandó anyagi segítyezésben részesíteni óhajtván, e czélból ezen egyesület ötven évi működésének emlékéül egy 2000 (kettőezer) koronás alapítványt teszek le Pozsony szab. kir. városnál és erről a következő alapító oklevelet állítom ki.

I.

Az alapítvány czíme legyen: Dr. Ortway Tivadar apát alapítványa a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület javára.

II.

Az alapítvány célja, a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesületet, illetve ennek feloszlása esetén más hasonló célú hazafias szellemben vezetett pozsonyi egyesület tudományos céljainak előmozdításában támogatni.

III.

Az alapítvány törzsvagyona 2000 (kettőezer) korona készpénzből áll, mely a pozsonyi iparbank 9780. számú betéti könyvében van elhelyezve ezen vagyon Pozsony szab. kir. városnál kezeltetik, mely a vagyoni felelősséget is elvállalja.

IV.

Az alapítvány kamatainak egyik felerésze évenként a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesületnek az elnök kezeihez kiszolgáltatandó; a kamatoknak másik felerésze a tőkéhez csatolandó mindaddig, míg az a 20.000 koronát el nem éri. Ettől fogva a tőkésítés beszüntetendő és az egész kamat a nevezett egyesületnek az elnök kezeihez kiszolgáltatandó.

Az alapítvány kamatai a nevezett egyesület elnöksége és választmánya határozata szerint az egyesület céljaira, részben azután ha az alapítványi törzsvagyón a 20 000 kóronát elérte, az orvos- és természettudományok körébe vágó pályadíjak kiírására is fordítassanak

Ha a nevezett egyesület előre nem látható okoknál fogva idővel nem talál feloszlanék, azon esetre az alapítvány illetve annak kamatai a fentjelzett módon egy Pozsony városában létező vagy létesülő másik tudományos, közérdeklődésű céljaink szolgálatára, hazafias szellemben vezetett egyesület javára szolgáljanak. Pozsony szab. kir. város tanácsa fogja a pozsonyi fő- és középiskolai igazgatók véleményeinek meghallgatásával meghatározni azt a másik hasonló célú, hazafias szellemben vezetett tudományos pozsonyi egyesületet, mely az alapítvány kamatainak élvezetébe lépjen.

Addig pedig, amíg ilyen másik tudományos egyesület a városi tanács által megjelölhető volna, az időközi kamatok az alapítványi tőkéhez lesznek csatolandók.

V.

Pozsony szab. kir. város közönsége mint az alapítványi törzsvagyón kezelője évenként a zárószámadások kapcsán az alapítvány kamatainak mikénti felhasználását megismerhető számadási kivonatot fog a m. kir. belügyminiszteriumhoz mint alapítványi legfőbb hatósághoz felterjeszteni.

VI.

Az alapítványt minden peres és perenkívüli jogügyekben Pozsony szab. kir. város polgármestere illetve megbízásából a város tisztii főügyésze fogja képviselni.

VII.

Ezen alapító oklevél három eredeti példányban állítatott ki, melyek egyike a m. kir. belügyminiszteriumnál, másika Pozsony szab. kir. város levéltárában és harmadika a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesületnél megőrzendő.

1907. évi augusztus hó 25-éről.

93

Ennek hitehül kiadtam ezen alapító oklevelet s azt két tanu jelenlétében sajátkezüleg aláírtam:

Budapesten, 1907. évi október hó 26-án.

Dr. Ortway Tivadar.

Ortway Tivadar dr. nemes elhatározása osztatlan örömet keltett az egyesület körében és elnök általános éljenzés közepette fejezte ki az egyesület őszinte köszönetét.

Ezután szólásra jelentkezett: Brolly Tivadar polgármester, ki hálával hajtja meg az elismerés zászlaját, a pozsonyi orvos-természettudományi egyesület előtt. Teszi ezt mély megilletődéssel, amidőn a tisztikar élén ott látja az egyesület ősz. elnökét, aki életét az ember legdrágább kincsének: szemevilágának megmentésére szentelte. Az ünneplő egyesülettel együtt jubilál Pozsony városa is, melynek élete egybe van forrva az egyesület életével, mert a város neki köszönheti kulturális fejlődését s neki köszönheti azt a polcot, melyet Pozsony közművelődési tekintetben elfoglal. Az egyesület üdvözlésével kapcsolatban nem feledkezhetik meg Ortvayról sem, aki alapítványával ismét tanujelét adta nagylelkűségének. A város az újabb alapítványt is hálával fogadja és époly örömmel fogja kezelni, mint első alapítványát. Végül a város közönsége nevében azt kívánja, hogy a pozsonyi orvos-természettudományi egyesület eddigi sikeres működése egy még sikeresebb jövőnek legyen az alapja.

Ortway Tivadar dr. alelnök indítványára ezután elhatározta a diszgyűlés, hogy hódoló táviratot intéz Frigyes kir. herceghez, a diszközgyűlés védőjéhez. Erre a táviratra következő válasz érkezett:

-orvosi természettudományi egyesületnek pozsony

s s s Fr. Wien 15X8247. 39. 26. 510 n.

-Frigyes foeherczeg ur oe cs. és kir. fensége az egyesület diszuelése alkalmával hozzáintezett udvozloe táviratát koeszoenettel tudomásul vette nagyon sajnálva hogy szolgálati elfoglaltsága koezetkeztében a diszuelesen személyesen részt nem vehetett.

-grof st. quentin.

Ugyancsak az ő javaslatára megválasztották az egyesület tiszteletbeli tagjaivá: Böckh János miniszteri tanácsost, a földtani intézet igazgatóját, Chyzer Kornél dr. miniszteri tanácsost, az egészségügyi osztály főnökét, Eötvös Lóránd báró v. b. t. t., egyetemi tanárt, Fraknoi Vilmos püspököt, a múzeumok és könyvtárak országos felügyelőjét, Korányi Frigyes egyetemi tanár, főrendiházi tagot, Mednyánszky Dénes báró kamarást, az egyesület volt elnökét, Purjesz Zsigmond udvari tanácsos, egyetemi tanárt, Szalay Imre miniszteri tanácsost, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóját, Lénárd Fülöp heidelbergi egyetemi tanárt, Suess E. egyetemi tanárt, a wieni akadémia elnökét és Toulou Ferenc udvari tanácsost, a wieni politechnika tanárát; — levelező-tagjaivá pedig: Biró Lajost, a Nemzeti Múzeum őrét, Brancsik Károly dr. kir. tanácsos, trencsénmegyei főorvost, Chernel István ornithológust, Dégen Árpád egyet. m. tanár, botanikust, Entz Géza egyet. tanárt, Mágócsy-Dietz Sándor egyet. tanárt, Filárszky Sándort, a M. Nemzeti Múzeum igazgató-őrét, Hermann Ottót, a magyar ornithológiai központ igazgatóját, Horváth Gézát, a Nemzeti Múzeum osztály-igazgató-őrét, Illosvay Lajos udv. tanácsost, Krenner József dr. egyetemi tanárt, Simonkay Lajos budapesti tanárt, Zahlbruckner Alajost, a wieni udvari múzeum osztály-vezetőjét.

Chyzer Kornél dr. miniszteri tanácsos az egyesület jubileumáról szólva a szülő öröméhez hasonlítja a Pozsony ünnepét, azon szülő öröméhez, aki gyermekeinek haladását látja. Ezután az egyesület keletkezésének előzményeit ismertette s köszönetet mond azért, hogy most tiszteletbeli taggá választották. Igazat ad a polgármesternek abban, hogy Pozsony az egyesületnek köszönheti kulturájának jó részét, sőt hozzá teszi, hogy közegészségügyét is neki köszöni városunk. Végül a belügy-miniszter képviselője gyanánt és a vándorgyűlés nevében üdvözli a jubiláló egyesületet. „Vivat, crescat, floreat!”

Illosvay Lajos dr. udvari tanácsos, műegyetemi tanár a 9000 tagot számláló kir. természettudományi társulat nevében üdvözli az egyesületet. Szól Pozsony város kulturális fejlődéséről, melyet nem fejt meg egyedül a nagy világvárosnak a

közelsége, hanem nagy része van benne a város tudományos férfiainak is.

K o r a n y i Frigyes dr. egyet. tanár, főrendiházi tag, őszinte megindulással köszönte meg tisztb. taggá történt megválasztását és felelevenítette a jubiláló egyesület agg elnökének kiváló érdemeit, melyeket ifjúkorában szerzett, midőn nyoma sem volt még a magyar orvosi irodalomnak s a szülő Kankával és Balassa tanárral együtt megalapította az „Orvosi hetilapot.“

Az üdvözlések után Pálffy János grófot, az egyesület jótevőjét tiszteletbeli elnökévé választották meg, majd pedig O b e r s c h a l l Pál dr., kir. jogakadémiai tanárnak adta át a szót az elnök.

Ünnepi előadása vagy egy óra hosszat kötötte le a diszközgyűlés érdeklődését.

Előadását ebben a füzetben egész terjedelemben közöljük.

K a n k a Károly dr. indítványára a diszközgyűlés egyhangulag köszönetet szavazott Oberschall Pálnak kitünő előadásáért, az elnök pedig ismételten köszönetet mondva a megjelent kultuszminiszternek, berekesztette a jubiláris közgyűlést.

B) A természettudományi szakosztály ülései.

Első ülés 1907. március hó 18-án.

Elnök Schmidhauer Antal. Jegyző: Szép Rezső.

Az ülés tárgya Polikeit Károly előadása volt a Pózsony megyében, különösen a malackai járásban talált őskori leletekről. Előadó az emberi kő- és bronzkorszaknak rövid jellemzése után elmondja, hogy Pozsonymegyében igen gyakran akadnak tárgyakra, melyek ezen őskorszakból valók. Így a nagyszombati járásban, Alsó- és Felső-Dió környékén találhatók kőkorszakbéli emlékek, melyeket Jedlicska Pál volt esperes-plébános gyűjtött; de igen nagy számban találhatók a kő- és bronztárgyak a hegyentúli vidéken, a malackai járásban, Gajár és Széleskút környékén. Ezeket Spitzer Mór gyűjtötte és gyűjteményének legnagyobb részét a pozsonyi kir. kath. főgimnáziumnak ajándékozta. Előadó bemutatja aztán a gimnázium gyűjteményében levő pozsonymegyei leleteket a kőkorszakból és a bronzkorszakból és megmagyarázza a szerszámok használati módját. Végül felemlíti, hogy Pozsonymegyében, de különösen Stomfa környékén római tárgyakat is találnak, melyeket az ottani esperesplébános, Gond Ignác gyűjtött. Ugyanannak sikerült is Spitzer Mór támogatásával nemcsak kétségtelenül megállapítani, hogy ottan római castrum volt, hanem annak falait is felderíteni. Az előadás, különösen a bemutatott tárgyak, nagy érdeklődést keltettek és előadót a szépszámu hallgatóság az előadás befejeztével zajosan megéljenezte.

Második ülés 1907. október 28-án.

Elnök: Polikeit Károly. Jegyző: Szép Rezső.

Tárgy:

Feigler Ferenc múzeumőrnek bemutató előadása a múzeum részére beszerzett és részben ajándékozott tárgyaknak.

A muzeum ör bemutatatta az államsegélyért beszerzett dolgokat még pedig 14 drb. kitömött tengeri halat, a cserebogár-metamorphosisát, a természetben előforduló csalódásokat demonstráló vándorló levelet (*Phyllium sicilisolium*), egy igen szép barna medvét, a nemzeti muzeumtól kapott moluscagyűjteményt és az ehető gombák 24 drb.-ból álló gombagyűjteményt természet hű modellekben. A gombagyűjteményhez fűzött egy rövid kis népszerű előadást melyben az ehetőgombáknak használatára a háztartásban és legközönségesebb felismerhető jellegére utalt, a mérges gombák hatását és a gyakorlati életben még pedig különösen az észak oroszországi népeknél való jelentőségét behatóan tárgyalta.

Harmadik ülés 1907. december 2-án.

Elnök: Polikeit Károly. Jegyző: Szépl Rezső.

Tárgy

Langer Sándor előadása.

„A sodróférgéről és vidékünkön előforduló fajairól.“ Az előadó a sodróférgék anatómiai és biológiai viszonyait 1100-szoros nagyításon eredeti rajzokon és egy 10,000-szeresen nagyított instrukció képen bemutatva, az újabban ezen férgek szaporítási viszonyait kutató kísérletek jelentőségéről és eredményéről értekezett. Utmutatást adott ezen görcsöví állatok gyűjtésére, rögzítési és festési eljárásáról. Végül Pozsony vidékét limnológiai szempontból ismertette, kimutatta, hogy környékünkön tipikus állóvíz nincsen, melyben ezen apró lények rendszerint bőven előfordulnak. Pozsony vidékén az eddig általa gyűjtött fajok száma azonban elég nagyoknak mondható, amennyiben 6 családhoz tartozó 25 nem 51 fajjal van környékünkön képviselve. Ezek közül 3 faj hazánk faunájában új, egy pedig a *Pterodina calcaris* teljesen új faj. Ez utóbbi állat definíciója után az előadó valóban szép és tanulságos előadását, melylyel hazánk, de különösen vidékünk faunája ismertetéséhez nagyban hozzájárult, a hallgatók nagy tetszése és elismerése mellett befejezte. A sodróférgék tudományos kutatásával vidékünkön eddig senki sem foglalkozott. Az előadás jelen közleményeinkben egyéb terjedelemben megtalálható.

Az orvosi szakosztály ülései.

Első ülés 1907. január 30-án.

Elnök Dr. Velits Dezső. Jegyző Dr. Hardtmuth Károly.

A múlt ülés jegyzőkönyve felolvasottnak tekintetvén, aláíratott.

Tárgysorozat.

1. Dr. Schmid Hugó, kórházi főorvos bemutat egy 18 éves, szellemi fejlődésében némileg visszamaradt fiút, ki nagyfokú „strumája“ miatt osztályán megoperáltatott. A nyak-körfogata a daganat legnagyobb domborulatán 38.6 cm.; hangos, hosszú légzés, tracheális szinezettel. 1906. évi november hó 18-án punctió útján a daganatból 40 kcm. colloidszerű anyag bocsátatott ki. Miután a punctió eredménye kielégítő nem volt, hanem a nehézlégzési rohamok még fokozódtak, december hó 1-én Schleich-féle érzéstelenítés mellett a „Kocher“-féle Kragenschnittel, mint legalkalmasabb metszéssel a golyva eltávolítottatott. A golyva tokjának átmetszése után a tumor a fejbiccentő izmok kellő szét huzatása és az útba eső izmok átvágása mellett a tumor kigöndítettett, enucleáltatott és kisebb csonk meghagyásával resecáltatott. Néhány napig tartó lázas állapot, mely azonban a seb viszonyaiban magyarázatot nem talált és valószínűleg az egyidejűleg fennálló bronchitisnek volt betudható. Egyébként a seb per primam intentionem, zavartalanul gyógyult. Az eredmény jelen esetben igen kielégítő, a hang egész tiszta, közérzete jó.

Előadó egyúttal megjegyzi, hogy 26 esztendő előtt Budapesten, mint a távollévő tanár helyettese ő végzett elsőként Magyarországon strumaműtétet, egy nagy kiterjedésű, fuldoklási rohamokat kiváltó gólyváról volt szó. A műtét akkoriban 2 óráig tartott, igen sok véredényt kellett ugyanis alákötnie. Az illető daganat egész terjedelmében lett kiirtva, oly időben, midőn még az ezzel járó és be is következett „cachexia strumipriva“ a tudományos világban ösmeretes nem volt. A beteg a műtét után felgyógyult ugyan, de annak következményeiben és annak folyamataként később elpusztult.

Legközelebb az operált fiúnak másik, szintén strumában szenvedő testvére fog hasonló műtét tárgyát képezni:

Dr. Fischer Jakab főorvos kérdést intéz előadóhoz, vajjon nem-e volna javallott a másik fiúnál „thyreoidin“ kezelést megkísérelni. Dr. Schmid válaszában azzal felel, hogy hyperplasiával járó, paruchymatosus strumáknál csakugyan ajánlatos a fent indítványozott kezelési mód, de nem colloid alakoknál és nem akkor, midőn a várakozás veszélylyel járhat.

2. Dr. Schmid Húgó főorvos egy érdekes nőbetegről referál. Tényállás a következő f. évi január hó 9-én reggel 7 órakor Dr. Czipott Zoltán, ligetfalvi orvos egy „appendicitisben“ szenvedő beteg érdekében sürgős consiliumot kér. A hely színére érve, a következőket hallja elmondani: az illető nő 2 nap óta beteg, hasfáji fájdalomról panaszkodik igen rosszul érzi magát, nagyon elesett.“ Vizsgálatkor a pulsus 140 körül van, filiformis; arca beesett, halaványsápadt, facies hypokratica; a jobb oldalon, az ileocoecális tájon nagy fájdalom, de mégis türelhető, hasa puffadt, a két csipőtányérarok felett tompulat. A beteg csuklott és hányt; széke volt. A vizsgálat után teljes egyetértésben a kezelő orvossal »gangraenas appendicitis« miatt azonnali operálás céljából a beteget rögtön a kórházi osztályomra szállítottam. Az illető nőbetegem velem együtt ott még 4 fiatal kórházi orvostársam is megvizsgálta, azok közt nevezetesen Dr. Graef János, kórh. másodorvos is, a ki egyik orvostársához abbeli nézetének adott kifejezést, hogy itt »extrauterin terhesség tubáris rupturával« forog fenn. Én azonban ebbeli megjegyzését és véleményét nem hallhattam. Később megtudván Dr. Graef nyilatkozatát, felszólítottam őt, hogy pervaginam vizsgálja meg a nőt; ez alkalommal csak annyit állapíthatott meg, hogy a kissé fellazult portión kívül normálisak a viszonyok a genitáliákban. Ezért én Sonnenburg-féle metszést ejtettem, a peritoneumon csak kis nyílást készítettem, midőn rögtön vér szökött ki sugár alakjában. E miatt a nyílást dohányzacskóvarattal elzúrtam és egy második metszéssel a linea alba mentén a hasüreget megnyitottam. A medence felpolcolása után az uterust előre emeltem és akkor a jobb oldali tuba

szögletén egy $1\frac{1}{2}$ cm. hosszú, rupturált tumort találtam ; a tubának többi része normális ; úgy szintén a megvizsgált bal tuba is. A jobb tubát uterin részén aláköttöttem és az uterust a rupturált részén mély, Lambert-féle varrattal átvarrtam, mire a vérzés elállott. Most a hasüregből, Douglasból eltávolítottam a körülbelül 2 liternyi, véralvadékokkal kevert tiszta vért, mely alkalommal egy kis diónyi képződményre bukkantam a hasüregbe vándorolt petére, mely még mikroskopicen fog vizsgálatni. A hasüreg elzárása egy rétegű varrattal, a bőregyesítése csiptetőkkel eszközöltetett. A nagy vérvesztesség miatt konyhasós infúzió (krbl. 800 gr.) és 2 kámforos injectió. A seblefolyás normális, a beteg jól érzi magát és néhány nap múlva elhagyja a kórházat. Előadó az esetet ritkaságánál, érdekessége és tanulságos volta miatt volt bátor bemutatni és kíváncsi a nőgyógyászati specialisták arra vonatkozó nézetét meghallgatni.

Dr. Velits Dezső bábáigazgató tanár érdeklődéssel hallotta előadó fejtegetéseit, nem csudálkozik a megtörtént diagnostikus tévedésen, a mennyiben újabb időben igen szaporodnak oly közlemények, hogy ilyenmű esetek helyes felismerés hiányában a nőgyógyászokat elkerülve, sebészek kezébe kerülnek. Sokszor esik meg ugyanis, hogy ily extrauterin, tubaruptarával kapcsolt esetek foudroyante (gangraenás) appendicitissel és peritonitissel tévesztetnek össze. Erről nem régen Dr. Schächter is referált a „Gyógyászatban“, újabban a bécsi Ferenc József kórházban 27 ily esetről számol be dr. Heim és dr. Lederer. Könnyen előfordulhat a tévedés, kivált ha a daganat nem elhatárolt, haematomaszerű, akkor a vér egyenletes eloszlása folytán a vaginális vizsgálat sem derít ki semmit sem és a helyes diagnosis ilyenkor csak kizárás, a nagyfokú heveny anaemia és pontos anamnesis alapján állapítható meg. Egyidejűleg hivatkozik az 1905. egyleti évkönyvben (1904. évi előadásában) e tárgyban elmondott fejtegetéseire, hogy extrauterinterhességek tubaruptarával kombinálva gyakran az appendicitis leple alatt folyanak le és vagy egyáltalában műtétre nem kerülnek vagy csak a beavatkozás alkalmával válnak ösmeretessékké és felismertékké.

Egyéb felszólaló hiányában elnök az ülést berekeszti.

Második ülés 1907. február 13-án.

Elnök Dr. Pá v a y V - G á b o r kir. tan. Jegyző
Dr. L i m b a c h e r Rezső.

T á r g y :

Dr. K o v á c s Lajos ker. tiszti orvos előadást tart »Az orvosok sociális feladatai« címén.

Hozzászólnak : dr. Pá v a y, elnök, kijelenti, hogy nem osztozik előadónak azon nézetében, hogy az orvos manapság nagy tekintélynek örvendene, sőt azt tapasztalja, hogy az sülyed. Igenis megvolt ezen nagy tekintély a 17—18-dik században. Ma máskép áll a dolog. Egymást kölcsönösen lebecsüljük s ennek az az eredménye, hogy az orvosnak sem mint egyénnek, sem mint társaságnak tekintélye nincsen. Úgy tapasztalta, hogy a politikai hatóság az orvosok eszméit igen sok esetben, nem fogadja el s azokat keresztül vinni ép e miatt nem tudjuk. Hivatkozik az alkoholismus kérdésre s kérdi, tudunk-e ellene valamit tenni? Azt akartuk s azt indítványoztuk, engedje meg a város, hogy a pálinkás boltokat bezárják szombat estétől, hétfő reggelig s pálinka helyett teát mérjenek ki ilyen boltokban.

Nem sikerült keresztül vinni!

Az alsóbb rétegek felvilágosítása sok nehézséggel járt s csak a minap is be kellett szüntetni olyan előadásokat, melyek a munkások kioktatását célozták.

Előadó említi a lakások pontos higienikus ellenőrzését is, helyes, de megköveteljük, hogy azok szigoruan s szakszerűen végeztessenek, nehogy megtörténhessék — a mint az a minap is előfordult, hogy egy felülvizsgált lakás plafondja 3 hétre rá leszakadt. Elismeri, hogy a széles néprétegek felvilágosíttassanak az egészséges lakás kellékéről, de ez nem elegendő. Oda kell törekedni, hogy a munkás megfelelő egészséges és olcsó lakáshoz jusson. Az egyes gyárosokat az 1876. törvénycikk alapján kötelezni kellene, hogy munkásaik számára a hygiene követelményeinek megfelelő lakásokat építsenek.

Azon meggyőződésben van, hogy a mai humanismus csak álhumanismus, a mely úgyszólván kizsarolja éppen az orvosokat. A túlhajtott humanismus — szerinte — sok rosszat szül ;

korhelykedésre vezet, ha a munkás mindenéről gondoskodunk. Nagyon sok e téren a visszaélés.

A gyermekmenhely felállításának szükségességét elismeri és annak létesítéséhez szívesen segít.

A terjedő tuberkulozist is említi előadó s erre vonatkozó minden állítását aláírja. A tuberkulózis a nyomorúság tükörképe. A munkásnak elsősorban megfelelő élelemre van szüksége! De hol kapja azt? A piacon meg van hamisítva a tej, élelem Ezen csakis a hamisítók szigorubb megbüntetésével lehetne segíteni. Egyébként örömmel hallgatta előadónak idealismustól duzzadó, lelkes előadását.

Dr. Tauscher kir. tan. szerint a socialis bajoknak egyik lényeges oka, hogy a képviselőházban csupa jogász s olyan egyén ül a kiknek az igazi socialis kérdések iránt kevés érzékük van. Ennek oka az, hogy népiskoláinkra oly keveset áldozunk, holott másutt esetre igen sokat költenek. Előadó sok idealis dolgot hordott össze s azt hiszi, hogy mindaddig nem lesz haladás socialis téren, a mig mindenki csak a saját zsebére néz.

Igen sok socialis baj kútforrása, hogy népiskoláink nincsenek a kor nivóján, tanítóink helyzetén is segíteni kellene.

Dr. Fischer csak azért szólal fel, hogy a mai érdekes előadásnak praktikus haszna is legyen s azért indítványozza, hogy alakuljon az egyesület tagjaiból egy bizottság, amely az égető socialis kérdésekkel foglalkozzék.

Elfogadtatik.

Elnök végül ismételten elismerését s köszönetét fejezi előadónak lelkes, s a humanismus sugallta szép előadásért.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Harmadik ülés 1907. február hó 27-én.

Elnök: Dr. Pávai-V. Gábor kir. tan. Jegyző: Dr. Hardtmuth Károly.

T á r g y:

1. Dr. Fischer Jakab, bemutat egy fiatal embert, kinél a bőrnek rendkívül nagyfokú ingerlékenysége van jelen a legcsekélyebb érintésnél is. (Dermographia.)

Kis inger mellett azonnal rendkívül élénk, csikyszerű bőrpir lép fel, hosszúkás sávyszerű rajzolatok alakjában, sőt egész plasztikus bőrkiemelkedések képében. Élénk Trousseau-féle vonalak, egyéb ideges tünetek nélkül. Előadó egyéb kimutatható ok hiányában nagyobb mennyiségű (szesznek naponta 3 liter sör) élvezetével hajlandó a bajt oki összefüggésbe hozni.

2. dr. Komáromi Sándor, karlsbadi fürdőorvos „Az epekövek gyógyításáról“ előre hirdetett előadását megtartja.

Elnök hálás köszönetet mond előadó úrnak ismételt, szíves megjelenéséért és indítványozta, hogy az egyesület jegyzőkönyvi kivonat alakjában fejezze ki köszönetét a kedves vendégnek érdekes és tanulságos előadásaért.

Ezzel az ülés beveződött.

Negyedik ülés 1907. április 24-én.

Elnök: Dr. Pávai-V. Gábor akadémiaoztatása folytán
Dr. Pantocsek József, kórház igazgató. Jegyző: Dr. Hardtmuth Károly.

Tárgy:

1. Osteomaláciánál újabb gyógyító kísérletek. Dr. Velits Dezső felemlíti eddigi, castratio útján gyógyított 17 osteomaláciás esetét. Legutóbbi időben az állami kórház útján ismét két, igen kifejezett és sajnálatos állapotban levő nőbeteg került osteomaláciával a bábaintézetbe; a kórházban megkísérelt belső chloroform kezelés semmi eredményre nem vezetett. Külföldi legújabb közlemények Bossi tanár részéről előadót arra ösztönözték, hogy a nagyon is dicsért adrenalin kezelést subcutan injectiók alakjában 1:1000 ($\frac{1}{2}$ ka) betegeinél megpróbálja. Az egyik nő a phthisika igen nyomorult állapotban volt a 7-ik injectió-ra magas lázza rossz pulsussal a kezelés abban hagyása után el is halt; a boncolás phthisis pulmonumot derített ki a halál okául.

A másik a 14-ik injectió után 39.3^o lázat és 108 pulzust kapott, a kezelést abban kellett hagyni, zsongító szerekkel kezeltetett tovább és mire összeszedte magát némileg f. hó 5. castrálatott. A műtét után 10. napon kissé már mozogni is tudott és a mai napon a bemutatásánál botsegélyével már járni is tud.

Előadó tapasztalata után az adrenalintól semmi jót nem vár sőt azt mint szenvedelmes szivmérget ismerte meg. (Közlemény alakjában az Orv. H.-lp. „Gynäkologia“ melléklete 1907. évi 2. számában megjelent.)

2. Dr. Velits megtartja hirdetett előadását a méhnyomákról 113 operált esete kapcsán (egy praeparatummal). A dolgozat egész terjedelmében megjelent a Bpsti orvosi ujság 1907. évi évfolyamába.

Dr. Pantocsek köszönetet mond előadónak érdekes és tudományos becsű előadásáért és az ülést berekeszti.

Ötödik ülés 1907. december 4-én.

Elnök: Dr. Pávai-Vajna Gábor, kir. tan. Jegyző: Dr. Hardtmuth Károly.

Az ülés megnyitása előtt elnök sajnálattal kénytelen arra a körülményre reámutatni, hogy miként látszik, orvosi egyesületünk nem született „szerencsés csillagzat alatt.“ Ugyanis a szakülések száma elenyésző, megszégyenítően kevés; a tagokból egyesületi ügyekben minden érdeklődés csaknem kihalt, a látogatottság ijesztő módon apad, az orvosi művelődés, a tudományszeretet közöttünk teljesen pang, a legnagyobb közönyösség észlelhető a kartársak között s az egyesület ily módon igazán szomorú jövő elé tekint, holott e helyiségnek hivatása szerint egy valóságos oazisnak kellene lennie, s ha már a méretek kisebbszerű volta és lokális viszonyoknál fogva feltalálók nem is lehetünk, mégis a tudományt szolgálni mindnyájunk feladata kell, hogy legyen. Kéri a kisszámú jelenvoltakat, hogy esedező szavait kellőleg megszívlelve az egyesület felvirágoztatását mindenki erejéhez képest, pozitivalakban tűzze zászlajára s ily reményben megnyitja az ülést!

4. Dr. Velits Dezső a Budapestre végleg eltávozott Dr. Elbel Károly főtörzsorvos megbízásából, annak szívélyes bucsúszavait adja tudomására a tagtárs uraknak, mivel Dr. Elbel sajnálatára alkalom hiányában ezt már személyesen nem tehetette.

Dr. Pávai az egyesület mély sajnálatát tolmácsolja, hogy körülük Dr. Elbel Károly eltávozása folytán egy igazán értékes, buzgó, egyesületi ügyeinket mindenkor szeretettel felkarolt tagot veszített, kinek elköltözése nyomokat, hagy maga

után s ép ezért indítványozza, hogy Dr. Elbel Károlynak búzgó működéseért jegyzőkönyvileg meleg köszönetünket és hálás elismerésünket fejezzük ki. (Ált. helyeslés és éljenzés).

Dr. Dobrovits felszólalására elhatároztatik, hogy nevezett erről, jegyzőkönyvi kivonatban értesíttessék. (Elfogadják).

T á r g y s o r o z a t:

Dr. Velits Dezső igazgató legújabb tapasztalatairól számol be az osteomaláciának adrenalinnal való gyógykezelése körül. Örömmel constalálja, hogy a tavaszi, e tárgyban tartott előadásának akkori rossz eredményeit és kedvezőtlen észleleteit most már jobb eredményekkel válthatja fel.

Ismerteti az idevágó külföldi és hazai összes irodalmat. Az eredmények szembeütlő ellentmondásait részben az individuumok különféleségében, az eltérő dosisokban, főleg pedig a szer könnyű romlásában véli megtalálhatni.

A bemutatott 2 nőbetegnél az eredmény 2 hónapi kezelés után oly világos, hogy most már kellő individualizálás mellett a szer alkalmazását a kartárs uraknak melegen ajánlja, hiszi azt, hogy sok nőbeteg e rettenetes bajban jövőre nem a sebészi eljárásban (a castratióban), hanem a belgyógyászati kezelésben fogja felgyógyulását elérni.

Az előadás a Budapesti orvosi ujságban jelent meg.

Dr. Pávai meleg köszönetét fejezi ki előadónak szép, értékes és tudományos szempontból rendkívül értékes fejtegetéseért. A maga részéről megjegyzi, hogy az idevágó betegség osztályán a régebbi időben phosphoros kezelésnek tárgyát képezte, sajnos alig számbavehető eredménnyel; a biztató és megindokolt eredmények hallatára azonban ő is szívesen és érdeklődéssel fog az adrenalinnal való kezelési módokra áttérni, midőn még mindig elég idő lesz arra, hogy esetleges eredménytelenség esetében az illető nőket sebészi eljárásokra átengedje

Ezzel az ülés hozzászólás hiányában véget ért.

Tájékozásul.

A társulatok névjegyzékét, melyekkel csereviszonyban állunk és a tagok névjegyzékét a még ez évben kiadandó XXIX. kötetben fogjuk közölni.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Verhandlungen des Vereine für Naturkunde zu Presburg](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [NF_19](#)

Autor(en)/Author(s): Anonymus

Artikel/Article: [Sitzungsberichte 60-105](#)